

Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato dėl konsultacinio dokumento dėl valstybės pagalbos naujovių diegimo srityje

COM(2005) 436 final

(2006/C 65/16)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. rugsėjo 21 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato dėl konsultacinio dokumento dėl valstybės pagalbos naujovių diegimo srityje*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras nurodė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui organizuoti darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 422-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2005 m. gruodžio 14 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Antonello Pezzini ir priėmė šią nuomonę 80 narių balsavus už ir 2 susilaikius.

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Komitetas pritaria konsultaciniam dokumentui dėl valstybės pagalbos naujovių diegimo srityje, kuriuo Komisija siekia sukurti teisinį tikrumą suteikiančią bazę, taip pat nustatyti tikslingesnio pagalbos skyrimo kriterijus ir supaprastinti šią sritį reglamentuojančią sistemą.

1.1.1 EESRK supranta, kad šiuo Komisijos dokumentu pirmą kartą pradama išsami diskusija dabar ypač aktualiais klausimais:

- kaip suprantame naujoves,
- kaip nustatyti ribą tarp remtinų ir komercinių naujovių,
- kokiais veiksmais būtų galima kompensuoti mažosioms ir vidutinėms įmonėms jų augimui nustatytus gerai žinomus apribojimus,
- vykstant globalizacijai, kokių veiksmų naujovių diegimo srityje imasi mūsų partneriai ir kokius, laikydamiesi PPO taisyklių, esame sau nusistatę apribojimus.

1.2 Tai kaip atsakysime į šiuos klausimus, nulems naująją teisinę sistemą, kurią turi pasiūlyti Komisija; šioje sistemoje turės atsispindėti valstybių narių ryžtas pažangą ir plėtrą derinti su taisyklėmis, visų pirma reglamentuojančiomis konkurenciją.

1.3 Tai, kad Europa ne visada sugeba konkuruoti, daugeliu atvejų aiškintina tuo, kad ji diegia per mažai naujovių, kurios paprastai atsiranda dėl rinkos trūkumų. Tokiais atvejais valstybės pagalba galėtų paskatinti rinkos dalyvius daugiau investuoti į naujų produktų ir procesų diegimą⁽¹⁾.

⁽¹⁾ 2003 m. modernių technologijų produktų eksportas sudaro tokią viso eksporto dalį: 25 ES narėse – 17,8 proc., Japonijoje – 22,7 proc., JAV – 26,9 proc. (šaltinis – Eurostat, Science and Technology 8/2005).

1.4 Jei naujovės nebus diegiamos, Sąjunga ims atsilikti tiek kultūriniu, tiek ekonominiu požiūriu. EESRK puikiai tai suvokia, todėl per savo narius, priklausančius įvairiems organizuotos pilietinės visuomenės sluoksniams, stengiasi užtikrinti, kad (iš dalies deramai pasinaudojant valstybės pagalba):

- rinkos trūkumai būtų pašalinti arba valdomi;
- būtų skatinamas verslumas;
- įvairiose srityse būtų nustatytos tinkamos priemonės, skirtos padėti mikroįmonėms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, ir priemonės, skirtos paversti šias įmones pažangiomis;
- socialinėje srityje dirbantiems verslininkams ir subjektams būtų padedama suprasti naujoves, kurios rinkų globalizacijos sąlygomis yra diegiamos nuolat, ir jomis naudotis;
- būtų sukurtos privataus sektoriaus priverstinio vykdymo formos, kurios padėtų laikytis taisyklių ir jas visas taikyti⁽²⁾;
- Europos mokslinių tyrimų erdvei būtų suteiktas praktinis pobūdis, koordinuojant veiksmus technologijų ir aukštesniųjų mokyklų srityje, siekiant skleisti ir taikyti mokslinių tyrimų rezultatus⁽³⁾;
- būtų naudojamos instrumentais ir priemonėmis, skirtais pradiniam ir tolesniam mokymui priitaikyti prie profesinių gebėjimų ir nuolat besikeičiančių rinkos reikalavimų, taip siekiant padėti visuomenei suprasti, kad padėtis visą laiką keičiasi, ir skleisti bei sujungti įmonės socialinės atsakomybės principus⁽⁴⁾.

⁽²⁾ INT. 286

⁽³⁾ Tikslas – įveikti „Europos paradoksą“: mes pirmaujame mokslinių tyrimų srityje, tačiau esame silpni komercinio mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimo srityje.

⁽⁴⁾ Žr. Žaliają knygą dėl įmonių socialinės atsakomybės.

1.5 Komisija dar nėra priėmusi konkrečių taisyklių dėl valstybės pagalbos naujovių diegimui. Pagal Sutarties 87 ir 88 straipsnius ji atsižvelgė į naujovių diegimą kalbėdama apie kitas pagalbos rūšis: pagalbą regionams, pagalbą mokymui, kapitalo investavimo priemonės, užimtumui skirtą pagalbą ir priemones, skirtas padėti MVĮ.

1.5.1 Tam tikra prasme naujovių diegimas yra įtrauktas į valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai eilutę⁽⁵⁾, kurios taikymo laikotarpis tęsiasi nuo 2002 m. birželio 30 d. iki 2005 m. gruodžio 31 d.⁽⁶⁾

1.6 Dėl daugelio šiame Komisijos dokumente iškeltų klausimų EESRK jau yra vieningai arba didžiąja balsų dauguma pareiškęs savo požiūrį ankstesnėse nuomonėse:

- skirti deramą valstybės pagalbą rinkos trūkumams pašalinti;
- imtis veiksmų, siekiant išlyginti išorės veiksmų poveikio apribojimus;
- susitarti dėl bendrų kriterijų rengiant *ex-ante* patikrinimo kriterijus, visų pirma MVĮ srityje;
- naujovių diegimo procesus vertinti kaip svarbius ne tik technologijų srityje, bet ir paslaugų, prekybos ir administravimo, produktų ir proceso atnaujinimo srityje;
- didinti pagalbą naujovėms sanglaudos regionuose ir vietovėse, turinčiose geografinių kliūčių (kalnuotos vietovės, salos ir izoliuotos kaimo vietovės), iš dalies regionų lygiu tinkamai taikant „mokesčių lengvatas“ (taikant palankesnę mokesčių režimą)⁽⁷⁾;
- kurti ir išlaikyti naujas finansinės pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms formas, pavyzdžiui, kurti mikropaskolas ir remti paskolas veiklai, apsaugoti paskolas ir laidavimus mikroįmonėms ir mažoms įmonėms, kurioms dėl įmonės pobūdžio (jos dažniausiai būna individualios) sunku gauti bet kokios rūšies rizikos kapitalo;
- remti organizacijas, savo patarimais ir realiais veiksmais padedančias mikroįmonėms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms diegti naujoves;
- mokyti (viešųjų fondų lėšomis) profesionalius įvairių mokslo sričių ekspertus, galinčius padėti nukreipti mikroįmones ir mažąsias įmones naujovių diegimo linkme;
- investuojant viešąsias arba privačias lėšas stiprinti tobulinimosi centrus ir skatinti jų ryšius su įmonėmis ir mokslo institucijomis.

⁽⁵⁾ OL C 45, 1996 02 17, su pakeitimais, padarytais OL C 48, 1998 02 13.

⁽⁶⁾ OL C 111, 2002 05 08.

⁽⁷⁾ Žr. Finansinį planavimą ir socialinę paskolų funkciją.

1.7 Komitetas jau yra kartą pabrėžęs, kad, norint paskatinti investicijas į mažųjų ir vidutinių įmonių vykdomus pažangius projektus skiriant valstybės pagalbą, reikia atsižvelgti į įmonių augimą ir į:

- paramą regioniniams ir tarpregioniniams naujovių diegimo tinklams;
- pramoninių rajonų ir technologijų parkų politikos propagavimą;
- verslo finansinių rėmėjų ir paslaugų tarpininkų (rizikos specialistų, maklerių ir konsultantų patentų klausimais) veiklą;
- technologijų ir rizikos kapitalo pervedimo centrų steigimą;
- kvalifikuotų techninių darbuotojų mokymą ir įdarbinimą.⁽⁸⁾

2. Paaiškinimai

2.1 Svarbiausios komunikato nuostatos

2.1.1 Komisija siekia pradėti diskusijas, kaip patobulinti Bendrijos taisykles, reglamentuojančias valstybės pagalbą naujovių diegimo projektams.

2.1.2 Komisija laukia nuomonių ir pareiškia savo poziciją šešiais bendraisiais klausimais:

- parama besisteigiančioms naujovės diegiančioms įmonėms ir jų augimui pradiniam etape;
- rizikos kapitalo naudojimas;
- mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros projektuose pateiktam naujovių įtraukimo į esamas sistemas būdai;
- pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kad jos galėtų pasinaudoti paslaugomis, kurias teikia specializuotos institucijos, veikiančios kaip naujovių diegimo tarpininkai;
- pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms, skirta padėti joms pasinaudoti aukštos kvalifikacijos mokslininkų ir inžinierių paslaugomis ir rengti mainus tarp universitetų ir didelių įmonių;
- tobulinimosi centrų, galinčių teikti naudos visoms įmonėms ir pritraukti privačius investuotojus, propagavimas ir plėtojimas.

⁽⁸⁾ INT. 268

2.1.3 Keliamos sąlygos:

- pagalba turėtų pašalinti tinkamai apibrėžtą rinkos trūkumą;
- pagalba būtų tinkamiausia priemonė;
- pagalba skatintų jos gavėjus diegti naujoves ir būtų proporcinga sprendžiamai problemai;
- konkurencijos iškraipymo galimybės būtų ribotos.

2.2 Dabartinė padėtis

2.2.1 Savo ankstesnėse nuomonėse EESRK visada pabrėžė, kad valstybės pagalbą būtina kontroliuoti, siekiant Europos Sąjungoje įdiegti:

- konkurencijos politiką, padėsiančią sujungti skirtingas valstybių narių ekonomikas;
- verslo metodą, paremtą naujovių diegimo ir verslumo principais;
- rūpestingai parengtą sanglaudos politiką, kurioje būtų atsižvelgta į mažiau išsivysčiusius regionus;
- tvarią plėtrą atsižvelgiant į būtinybę gerinti darbo sąlygas, aplinką ir tobulinti įmones.

2.2.2 Nors konkurencijos politika⁽⁹⁾ būtina norint užtikrinti, kad vidaus rinka veiktų ir plėstųsi tinkamai, be iškraipymų, kuriuos lemia diskriminuojančios taisyklės, vis dėlto šiuo atveju valstybės intervencija yra pageidautina rinkos apribojimams ir rinkos trūkumams.

2.2.2.1 2005 m. pavasarį⁽¹⁰⁾ atnaujinta ir naujais pragmatiniais principais papildyta Lisabonos strategija ragina ypatingą dėmesį skirti:

- rinkos trūkumams;
- ekonominei ir socialinei sanglaudai;
- tvariam vystymui ir
- naujovių diegimui.

2.2.3 Valstybės pagalbos dydis pastaraisiais metais⁽¹¹⁾ šiek tiek sumažėjo, ir, svarbiausia, ji yra skiriama daugiausia horizontaliems tikslams. 2003 m. horizontali pagalba sudarė 79 proc. visos pagalbos; iš šios dalies 14 proc. buvo skirta moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai⁽¹²⁾. Į tai dėmesį atkreipė

⁽⁹⁾ Sutarties VI antraštinės dalies II skyrius „Konkurencija, mokesčiai ir teisės aktų derinimas“.

⁽¹⁰⁾ COM(2005) 24 final, 2002 2 2. Valstybės narės turėtų mažinti ir perorientuoti valstybės pagalbą, taip siekdamas pašalinti rinkos trūkumus sektoriuose, galinčiuose augti ir skatinti diegti naujoves.

⁽¹¹⁾ 1999-2001 m. jis sudarė 0,61 proc. Bendrijos BVP, o 2001-2003 m. – 0,59 proc. (2005(147 final) 2005 04 20).

⁽¹²⁾ Šaltinis: COM (2005) 147 final, 2005 m. lapkričio 20 d., 7 lentelė: 23 proc. aplinkai ir energijos taupymui; 21 proc. regioninei plėtrai; 13 proc. mažosioms ir vidutinėms įmonėms; 3 proc. mokymui; 3 proc. užimtumui; 2 proc. kultūrai ir paveldo apsaugai.

ir 2005 m. kovo mėn. susirinkusi Europos Vadovų Taryba, patvirtinusi būtinybę nustatyti tinkamas leidžiančias nukrypti nuostatas, jei tai reikalinga rinkos trūkumams pašalinti.

2.2.3.1 Europos Parlamentas savo rezoliucijoje dėl Europos konkurencingumo stiprinimo: pramonės permainų įtaka mažųjų ir vidutinių įmonių politikai ir vaidmeniui⁽¹³⁾ pritaria bendro pagalbos dydžio sumažinimui ir dar kartą patvirtina moksliniams tyrimams, vystymui, mokymui ir mažųjų įmonių konsultavimui skiriamos pagalbos reikalingumą.

2.2.4 Kalbant apie pagalbos skyrimo sistemos pertvarkymą⁽¹⁴⁾, apie kurią EESRK taip pat jau yra pareiškęs savo nuomonę⁽¹⁵⁾, Europos Parlamentas dar kartą patvirtina būtinybę suformuluoti aiškius veiksmus, kaip reformuoti valstybės pagalbos teikimo naujovių (plačiąja prasme, neapsiribojant vien technologiniais aspektais⁽¹⁶⁾) diegimui sistema, galinčią veikti horizontaliai visuose sektoriuose ir galinčią iš esmės prisidėti prie Lisabonos strategijos įgyvendinimo, įskaitant prekybos ir paslaugų sektorius.

2.2.5 EESRK pabrėžia, kad 2004 m. Komisija pateikė keletą struktūruotų pasiūlymų dėl bendrosios pagalbos reformos atsižvelgiant į rinkos trūkumus. Šie pasiūlymai, kuriuos Komitetas irgi remia, pateikti komunikatuose, jau tampa realybe.

2.2.6 Be to, EESRK puikiai suvokia, kad padėtis šioje srityje nuolat keičiasi, nes priklauso nuo permmainų politinėje, socialinėje, ekonominėje ir teisinėje sistemoje ir nuo spartėjančio rinkų globalizacijos proceso. Todėl reikia nuolat prisitaikyti prie esamos padėties⁽¹⁷⁾, tuo pat metu išlaikant aiškią ir skaidrią teisinę sistemą.

2.2.7 Kalbant apie rinkų globalizaciją, ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į daugiašalę PPO sistemą ir į svarbiausius Europos prekybos partnerius.

2.2.8 Jungtinėse Amerikos Valstijose Smulkiojo verslo administracija (SBA) mažosioms ir vidutinėms įmonėms pagal daugelį federalinių viešųjų programų skiria įvairaus pobūdžio pagalbą naujovių diegimui, be to, pagalba skiriama ir atskirų valstijų bei federalinė iniciatyva pagal Smulkiojo verslo mokslinių tyrimų inovacijų srityje programą (SBIR).

⁽¹³⁾ Rezoliucija PE 6TA (2005) 0230 (EP pranešimas A6-0148/2005, 2005 m. gegužės 12 d., 36 punktas).

⁽¹⁴⁾ COM(2005) 107 final. „Valstybės pagalbos veiksmų planas“.

⁽¹⁵⁾ INT. 268

⁽¹⁶⁾ Žr. EP rezoliucijos 50 punkto 5 pastabą.

⁽¹⁷⁾ Žr. SEC(2005) 795, 2005 m. birželio 7 d.

2.2.8.1 SBA vykdo keletą programų:

- Pagrindinė paskolų programa, teikianti garantijas (iki 75 %) paskoloms, kurios gali sudaryti iki 2 milijonų dolerių vienai įmonei;
- SBA investicijų programa, skirta verslo rėmėjų kapitalo ir rizikos kapitalo investicijoms;
- Patvirtintos vystymo bendrovės „504“ paskolų programa, teikianti iki 4 milijonų dolerių pagalbą inovacijoms ir modernizavimui;
- Nedidelių paskolų programa, teikianti trumpalaikę iki 35 000 dolerių pagalbą per tarpininkus;
- Paskolų, teikiamų kvalifikacijai įgyti, programa, teikianti iki 250 000 dolerių pagalbą per tarpininkus;
- Apyvartinio kapitalo eksporto programa, teikianti 90 % garantijas, ne daugiau kaip 1,5 milijonų dolerių;
- SBA transportas, teikianti iki 350 000 dolerių pagalbą ir 50 % garantijas;
- SBA visuomeninis transportas, teikia iki 250 000 dolerių pagalbą ir 75 % garantijas;
- SBA antrinės rinkos programa ir SBA turto išpardavimo programa, skirta palengvinti prieigą prie akcijų rinkos;
- SBA moterų verslininkų mokymo tinklo iniciatyva, skirta mokyti moteris verslininkes.

2.2.8.2 SBIR iniciatyva, skirta teikti viešąją pagalbą smulkių įmonių inovacijoms ir tyrimams, teikia pradinio kapitalo paramą galimybių studijoms, pirmuoju etapu — iki 100 000, antruoju — iki 750 000 dolerių prototipams sukurti; trečiajam etapui SBIR lėšos nėra numatytos, tačiau prasidėjus rinkodaros etapui pradeda veikti viešųjų ir privačių fondų paieškos mechanizmai.

2.2.9 Europos Komisijos įkurtas konsultacinis organas **Europos tyrimų patariamoji valdyba (EURAB)**, sudaryta iš Europos mokslo ir verslo pasaulio atstovų, savo paskutinėse **rekomendacijose** pabrėžia, jog panašų mechanizmą būtina patvirtinti Bendrijos ir valstybių narių lygiu kaip papildomą mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros pagrindų programos dalį, ir atkreipia dėmesį į tai, kad „tam gali prireikti **pataisyti ES valstybės pagalbos teikimo taisykles.**“⁽¹⁸⁾

2.2.10 Japonijoje inovacijas remia Mažųjų ir vidutinių įmonių agentūra, kuri teikia įvairaus pobūdžio viešąją paramą, pavyzdžiui:

- Verslo pradėjimo programa padengia dalį praktinio MT&TP pritaikymo, technologijų įvertinimo, patentų išsigijimo

⁽¹⁸⁾ EURAB – European Research Advisory board, 02.053 final „improving innovation“ 2005.

išlaidų (3 metus teikiama registracijos ir atnaujinimo išlaidų 50 % nuolaida);

- Technologijų kūrimo MT&TP programa;
- Vietovių pagyvinimo MT&TP programa;
- Programa, skirta skatinti pramonės, mokslininkų, vyriausybės ir kitų viešųjų pareigūnų bendradarbiavimą;
- Smulkaus verslo inovacijų tyrimo sistema, atitinkanti SBIR Japonijoje, kurios tikslas –MVĮ technologinių pajėgumų vystymo skatinimas, viešosios pagalbos jų vykdomai kūrybinei veiklai teikimas ir tyrimo rezultatų pardavimo finansavimas;
- programa, viešųjų fondų lėšomis remianti informacijos technologijų diegimą ir vystymą įmonėse;
- programa „Subsidijos MVĮ verslo inovacijoms“;
- programa „Subsidijos MVĮ verslo ištekliams stiprinti“;
- kredito garantijų netaikymo programa;
- priemonės, skirtos sumažinti Japonijos mažųjų ir vidutinių įmonių finansų korporacijos (JASME), Nacionalinės gyvybės draudimo finansų korporacijos (NLFC) ir Shoko Chukin banko teikiamų kreditų palūkanų normas;
- MVĮ mokesčių nuolaidų planas;
- mažųjų ir vidutinių įmonių verslo investicijų ir konsultacinių bendrovių vykdomas investicijų planas, iki 300 000 jenų;
- skatinimo priemonių planas, sudarytas remiantis Įstatymu dėl užimtumo mažosiose ir vidutinėse įmonėse gerinimo skatinimo siekiant apsaugoti darbuotojus ir kurti kokybiškas darbo vietas.

2.2.11 Atsižvelgiant į **daugiašalius PPO susitarimus**, sąvoka „konkrety valstybės pagalba“ apibrėžiama kaip subsidija, kuri gali būti teikiama tik subsidiją teikiančioje valstybėje esančiai įmonei, pramonės įmonei arba pramonės įmonių grupei. PPO taisyklės taikomos, išskyrus žemės ūkio sektorių, vien tik tokiai pagalba, ir yra numatytos dvi tokios pagalbos kategorijos: **draudžiama pagalba ir teikiamoji pagalba.**

2.2.12 **Draudžiama pagalba** — tai pagalba, skirta palaikyti ne importuojamas, o eksportuojamas prekes arba nacionalines prekes; ji iškreipia tarptautinę prekybą ir tokiu būdu trukdo kitų šalių prekybai: tokiai pagalbai yra taikomas PPO įvertinimas, pagal kurį, pritaikius pagreitintą procedūrą, tokia pagalbos priemonė yra uždraudžiama arba į nepalankią padėtį patekusi šalis ar šalys patvirtina tarifų taikymo padarinių likvidavimo priemones.

2.2.13 **Teikiamoji pagalba** — šalis, pareiškusi ieškinių dėl kitoje šalyje pritaikytos pagalbos priemonės, turi įrodyti, kad tokia pagalba turi neigiamą poveikį jos teisėtiems interesams, remdamasi „žala“, kuri skirstoma į tris tipus ⁽¹⁹⁾. Jei to nepadaroma, pagalbos priemonę taikyti leidžiama. Jei žala įrodoma ir ją pripažįsta Ginčų sprendimo taryba, šalis, pradėjusi taikyti pagalbą, turi liautis tai darysi. Priešingu atveju šalis ieškovė turi teisę taikyti kompensacinius tarifus.

2.3 Bendros pastabos

2.3.1 Komitetas pritaria Komisijos pasiūlymui pripažinti jau susiformavusį, tačiau tobulintiną valstybės pagalbos ir naujovių diegimo Europoje santykį. Neabejotina, kad nepakankamą ES konkurencingumą, palyginti su kitais pasaulio prekybos subjektais, didžia dalimi lemia lėtas naujovių diegimo procesas; šis trūkumas dar labiau išryškėja vykstant globalizacijai.

2.3.1.1 Komitetas taip pat džiaugiasi, kad valstybės pagalbos ir naujovių diegimo ryšių klausimai yra tapę viešųjų konsultacijų tema ir kad į jas įtraukiamos šiuo jautriu klausimu tiesiogiai suinteresuotų asmenų nuomonės.

2.3.1.2 Šiuose komunikatuose svarstomi klausimai yra labai įvairūs, tinkamai suformuluoti ir apima daugumą klausimų, kurie gali kilti susidūrus su rinkos trūkumais, ir galimybes supaprastinti konkrečias procedūras. Dėl to, kad buvo skirta mažai laiko ir nevyko tyrimo grupės diskusijų, pranešėjas negalėjo įsigilinti į kiekvieną klausimą atskirai arba į kiekvieną klausimą pateikti argumentuoto atsakymo.

2.3.2 Komitetas supranta, kad naujovių diegimui skirta valstybės pagalba pati savaime nėra problemos dėl ES konkurencingumo sprendimas. Daugelyje Bendrijos dokumentų ir kai kuriose Komiteto nuomonėse nurodomi Europos Sąjungos veiksmus varžančios ribos:

- nepakankamas technologijų ir kitų naujovių lygis;
- nepakankamas bendrų taisyklių ir priemonių skaičius;
- silpnos finansinės rinkos, kurios iki šiol yra pernelyg susiskaldžiusios;
- per žemas užimtumo lygis;
- blogai veikianti prekių rinka;
- politikos krypčių koordinavimo trūkumas;
- sunkiai prieinamos rinkos paslaugos;

⁽¹⁹⁾ Susitarime apibrėžiama žala skirstoma į tris tipus pagal daromą poveikį. Kurios nors šalies subsidijos gali kenkti importuojančios šalies vietos pramonei. Jos gali kenkti kitos šalies tarpusavyje konkuruojantiems eksportuotojams, kurie varžosi tarpusavyje trečiojoje rinkose. O vietos subsidijos, teikiamos vienoje šalyje, gali kenkti eksportuotojams, kurie varžosi subsidijas teikiančios šalies vietos rinkoje.

— nepakankama parama naujiems produktams arba gamybiniais junginiams, kurie sukuria pridėtinę vertę, ir kokybiškoms darbo vietoms, kurios gali garantuoti santykinį Europos pranašumą ⁽²⁰⁾.

2.3.3 Visa tai lėmė teisinį neapibrėžtumą, kurio išvengti galima tik atidžiai įvertinus valstybės pagalbos šiame sektoriuje trūkumus ir galimą naudą.

2.3.4 Produktų ir procesų inovacija, atsižvelgiant į visus jos aspektus ⁽²¹⁾, ilgainiui paveikia rinką ir todėl turi įtakos veiklos rūšims, kurios gali daryti nemažą poveikį konkurencijai ir prekybai.

2.3.5 Taigi, jei siekiama turėti išankstinio sankcionavimo galimybę, turi būti galimybė sukurti tiksliai apibrėžtą skaidrią ir darnią pamatinę sistemą, remiantis partnerystės principu ir iniciatyviu Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimu.

2.3.6 Inovacijų ir jų diegimo proceso sąvokų apibrėžimas.

2.3.6.1 EESRK pripažįsta, kad Žaliojoje knygoje prieš kurią laiką pateiktas inovacijos apibrėžimas turėtų būti atnaujintas atsižvelgiant į pokyčius, kurie įvyko per pastarąjį dešimtmetį. Taip pat reikia išanalizuoti naujovių diegimo tarpinius ir ribą, nuo kurios prasideda prekybos etapas, siekiant išvengti neteisėto konkurencijos taisyklių iškraipymo.

2.3.6.2 Dar neseniai visuomenės vystymasis buvo pernelyg lėtas, kad jį būtų buvę galima pajusti per vieną jos gyvavimo laikotarpį. Šiandien jis ypač spartus ir sunkiai suvokiamas. Visuomenė apskritai, o ypač įmonės, administracijos institucijos ir paslaugos, šiandien patiria didžiulius pokyčius, kurie kartais neatitinka įgytų žinių.

2.3.6.3 Naujovių diegimas yra tapęs socialiniu procesu, kurio metu tam tikri asmenys, institucijos ir organizacijos, turintys apie jį daugiausia žinių, nes jiems patikėtas uždavinys jį iširti, padeda „kitiems“ padaryti atitinkamas išvadas ir jas pritaikyti savo veikloje ir kasdieniame gyvenime.

2.3.6.4 Utopija — ateities dalykas, tačiau visos utopijos tikrinamos naujovėmis ⁽²²⁾.

2.3.6.5 Remdamasi Žaliaja knyga, Komisija visiškai pagrįstai inovaciją apibrėžė kaip „sėkmingą naujovės sukūrimą, pritaikymą ir eksploatavimą ekonominėje ir socialinėje srityse“ ⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ EP, Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas. Nuomonė ITRE komisijai A-6 0148/2005, 4 punktas.

⁽²¹⁾ Žr. Žalioji knyga dėl inovacijų COM(95) 688 final.

⁽²²⁾ Žr. Oscar Wilde.

⁽²³⁾ COM(2003) 112 final.

2.3.6.6 Inovacija yra sudėtinis procesas. Naujovei atsirasti nepakanka vien mokslinių tyrimų veiklos plėtojimo ir geresnio technologijų taikymo, bet būtini ir kiti veiksniai, kurie kartais gali kisti, ir tarp jų yra šie:

- įmonės aplinka, skatinanti naujoves;
- ryšių ir tarpusavio santykių su kitomis įmonėmis, organizacijomis ir viešosiomis įstaigomis sistema, labai svarbi žinioms ir inovacijoms kaupti ir platinti;
- pamatinė teisinė ir priežiūros sistema, visų pirma susijusi su intelektine nuosavybe;
- prieiga prie kapitalo rinkos, ypač susijusi su rizikos kapitalu ir verslo pradėjimo etapu;
- švietimo ir mokymo paslaugos ir ryšiai tarp mokslininkų ir įmonių;
- rėmimo struktūros (dirbtuvės, rajonų tinklai, pramonės ir technologijų parkai) ir tarpinės naujovių diegimo struktūros.

2.3.6.7 Komitetas jau yra pasinaudojęs proga ir pareiškęs, kad inovacija yra socialinis procesas⁽²⁴⁾, kuris grindžiamas moksliniais tyrimais ir vyksta tik esant konkurencinei sistemai bei galimybei būti paskleistas, taip pat teigiamu požiūriu į pokyčius ir riziką. Jo padariniai — konkurencingumo padidėjimas, tvirtesnė sanglauda ir didesnė socialinė ir ekonominė gerovė.

2.3.6.8 Siekdamas objektyvių kriterijų, kuriais galėtų remtis, Komitetas prašo Komisijos, kad ši, kartu su atstovaujamosiomis pilietinės visuomenės organizacijomis ir koordinuojant Eurostatui, tiksliau apibrėžtų produkciją ir paslaugas, kurias būtų galima kvalifikuoti kaip veiklos rūšis, šiuo metu laikytinas naujoviškoms. Iš tikrųjų būtų labai naudinga pateikti šio sudėtingo ir nuolat kintančio sektoriaus gaires.

2005 m. gruodžio 14 d., Briuselis

2.3.6.9 **Pagalba inovacijoms** (kaip apibrėžiama Žaliojoje knygoje⁽²⁵⁾). Komiteto požiūriu, kuri pasitaikius progai jis pateikė savo nuomonėje⁽²⁶⁾, galiojanti sistema turėtų būti išplėsta ir taikoma naujoms, dabartinėse gairėse nenumatytoms pagalbos rūšims, taip pat turėtų būti nustatyti tolesni suderinamumo kriterijai, paliekant valstybėms narėms daugiau galimybių elgtis savo nuožiūra ir nereikalaujant iš jų pranešimo.

2.3.6.10 Komunikate ypač pabrėžiami konkretūs MVĮ poreikiai, kurie pakartotinai išvardijami Europos Parlamento, Tarybos, EESRK ir pačios Komisijos dokumentuose. EESRK įsitikinęs, kad tikrąjį postūmį konkurencingumo link visų pirma suteikia novatoriška, praktinė ir tikslinė veikla, skirta labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms.

2.3.6.11 Mažųjų, kaip ir didžiųjų, įmonių inovacijų procesus turi remti ir vykdyti visi įvairių lygių darbuotojai. Tai paprastai vyksta tuo atveju, jei visa aplinka skatina bendradarbiavimą ir jei žmonės yra suinteresuoti priimti ir išbandyti naujoves. O tam būtinas nuolatinis švietimas.

2.3.6.12 EESRK nuomone, labai svarbu, kad visos valstybės narės dėtų dar daugiau pastangų siekdamas padaryti mokslą suprantamesnį ir padidinti juo besidominčių jaunuolių skaičių⁽²⁷⁾. Televizijos programos taip pat galėtų nemažai nuveikti propaguodamos inovacijos principus⁽²⁸⁾. Mokantis, įskaitant televiziją, gebėjimas bendrauti gali padidėti, jei siekiama pagerinti informacijos pateikimą ir, tuo pačiu, skatinti novatoriškumą ir konkurenciją. Tikslinė informacija, pateikiama suprantamomis sąvokomis, žmonėms padeda geriau suprasti mokslinę kalbą ir skatina inovacijas.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁴⁾ Žr. Nuomonė dėl Žaliosios knygos dėl inovacijų, Sirkeinen, Konitzer, OJEC C 212/1996.

⁽²⁵⁾ COM(1995) 688 final.

⁽²⁶⁾ INT. 268

⁽²⁷⁾ 2003 m. 27 % visų aktyvių ES-25 gyventojų – apie 25 mln žmonių dirbo specialaus ir techninio išsilavinimo reikalaujančioje srityje, RHSTO (šaltinis: Eurostat, Science and Technology, 11/2004).

⁽²⁸⁾ Pagal statistinius duomenis iš 7 žmonės iš 10 informaciją gauna televizijos kanalais.